

Byla C-431/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. liepos 11 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal du travail de Liège (Belgija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. gegužės 26 d.

Ieškovai:

AE ir kt.

Atsakovai:

BA, EP ir RI, kaip WIBRA BELGIË SA bankroto administratoriai
WIBRA BELGIË SRL

I. Faktinės aplinkybės

- 1 WIBRA yra Nyderlandų bendrovė, įsteigta Belgijoje ir Nyderlanduose, užsiimanti įvairių vartojimo prekių (tekstilės gaminių, dekoracijų, priežiūros priemonių ir t. t.) mažmenine prekyba sumažintomis kainomis.
- 2 Dėl COVID-19 krizės laikinai uždarius parduotuves, Belgijoje įsteigta jos patronuojamoji įmonė – akcinė bendrovė *Wibra België* (toliau – *SA Wibra België*) – 2020 m. prarado didelę dalį apyvartos. Tuo metu ji valdė 81 parduotuvę ir turėjo 439 darbuotojus.
- 3 2020 m. liepos 20 d. *SA Wibra België* surengė neeilinį įmonės valdybos posėdį ir paskelbė pranešimą spaudai, kuriame nurodė, kad jos padėtis yra labai sunki, kad ji ketina išlaikyti kai kurias savo parduotuves Belgijoje ir kad jai reikia pateikti prašymą dėl teismo reorganizavimo.
- 4 2020 m. liepos 30 d. *SA Wibra België* pateikė paraišką dėl teismo reorganizavimo *Tribunal de l'entreprise de Gand, division de Dendermonde*

(Gento verslo bylų teismo Dendermondės skyrius) (Belgija) (toliau – *tribunal de l’entreprise*). Tos pačios dienos teismo sprendimu buvo paskirti trys teismo įgaliotiniai (BA, EP ir RI), kuriems buvo pavesta organizuoti ir perduoti visą šios bendrovės veiklą ar jos dalį.

- 5 Teismo įgaliotiniai pateikė *tribunal de l’entreprise* vienintelį jų priimtą pasiūlymą, gautą iš Nyderlandų bendrovės *Wibra Nederland BV*, „sumažinta, supaprastinta ir (arba) mažiau ribojančia forma dalyje šiuo metu valdomų parduotuvių iš naujo pradėti veiklą Belgijos rinkoje per bendrovę, kuri bus įsteigta“¹. Pasiūlymas apėmė 36 iš 81 komercinių patalpų, įskaitant bendrovės buveinę, įsigijimą ir 183 iš 439 kandidato į perėmėjus atsirinktų darbuotojų perėmimą.
- 6 2020 m. rugsėjo 30 d. buvo įsteigta ribotos atsakomybės bendrovė *Wibra België* (toliau – *SRL Wibra België*), kad perimtų ir tęstų dalį *SA Wibra België* veiklos.
- 7 2020 m. spalio 1 d. *SA Wibra België* surengė naują neeilinį įmonės valdybos posėdį, kuriame dalyvavo profesinės sąjungos atstovai. *SA Wibra België* teigimu, įmonės vadovybė ir teismo įgaliotiniai ketino tokiu būdu suteikti darbuotojams būtina informaciją, susijusią su prašymu patvirtinti perėmimo pasiūlymą vykdant įmonės teismo reorganizavimo perduodant su teismo priežiūra procedūrą.
- 8 2020 m. spalio 8 d. *tribunal de l’entreprise* atmetė šį prašymą dėl patvirtinimo. Jis nusprendė, kad tam tikros projekto nuostatos prieštarauja, pirma, 2011 m. spalio 5 d. *Convention collective de travail* (Kolektyvinė darbo sutartis (toliau – KDS) Nr. 102 dėl darbuotojų teisių užtikrinimo darbdaviui pasikeitus dėl įmonės teismo reorganizavimo perduodant ją su teismo priežiūra) (MB, 2013 04 25, p. 25097), ir, antra, 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvai 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, 2001, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98).
- 9 Tą pačią dieną *tribunal de l’entreprise* pripažino *SA Wibra België* bankrutavusia ir paskyrė BA, EP ir RI bankroto administratoriais.
- 10 Darbuotojai buvo nedelsiant informuoti apie teismo sprendimą ir apie jų darbo sutarčių nutraukimą išmokant kompensaciją už įspėjimą apie atleidimą iš darbo laikotarpį.
- 11 Spalio 9 d., nepaisydama to, kad *tribunal de l’entreprise* atmetė įmonės perėmimo pasiūlymą ir priėmė sprendimą dėl bankroto, WIBRA pranešime spaudai paskelbė, kad 36 parduotuvės greitai vėl bus atidarytos ir 183 darbuotojai bus perimti pagal naujas darbo sutartis.

¹ 2020 m. spalio 8 d. Gento verslo bylų teismo sprendimas [5 punktas], prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo atliktas laisvas vertimas.

- 12 Tą pačią dieną bankroto administratoriai perdavė dalį *SA Wibra België* turto bendrovei *SRL Wibra België*, kuri įdarbino 183 iš 439 atleistų darbuotojų.
- 13 2021 m. balandžio 1 d. kai kurie neperimti darbuotojai pateikė bankroto administratoriams klausimų dėl išankstinio informavimo ir konsultavimosi procedūros laikymosi ir dėl to, kaip 2020 m. spalio 9 d. tam tikra *SRL Wibra België* veikla buvo perduota perėmėjui.
- 14 Bankroto administratoriai atsakė, kad vykdant teismo reorganizavimo perduodant su teismo priežiūra procedūrą buvo laikomasi pareigų, susijusių su darbuotojų atstovų informavimu ir konsultavimusi su jais.
- Jų nuomone, nepaisant to, kad priėmė sprendimą atmesti perėmimo projektą, *tribunal de l'entreprise* patikrino ir patvirtino procedūros eigą ir per posėdį išklausė darbuotojų atstovus.
- 15 Iš bylos medžiagos matyti, kad nuo 2021 m. *SRL Wibra België* gauna didelį pelną ir kad po bankroto Belgijoje vėl buvo atidarytos naujos prekių ženklo „WIBRA“ parduotuvės.

II. Ginčo dalykas ir šalių pozicijos

- 16 60 buvusių darbuotojų (toliau – ieškovai) kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą su ieškiniu dėl žalos atlyginimo, pareikštu bankrutuojančiai *SA Wibra België* (BA, EP ir RI, kaip jos bankroto administratoriams, toliau taip pat vadinamiems pirmaisiais atsakovais) ir naujajai bendrovei *SRL Wibra België*.

Jie, be kita ko, reikalauja:

- pripažinti, kad atsakovai pažeidė pareigas iš anksto informuoti ir konsultuoti dėl kolektyvinio atleidimo iš darbo pagal *CCT n° 24 du 2 octobre 1975 concernant la procédure d'information et de consultation des représentants des travailleurs en matière de licenciements collectifs* (1975 m. spalio 2 d. KDS Nr. 24 dėl darbuotojų atstovų informavimo ir konsultavimosi su jais tvarkos kolektyvinio atleidimo iš darbo srityje) (MB, 1976 m. vasario 17 d., Nr. 1975100250, p. 1716) ir *Loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi* (1998 m. vasario 13 d. Įstatymas, kuriuo patvirtinamos nuostatos dėl užimtumo) (MB, 1998 m. vasario 13 d., Nr. 1998012088, p. 4643) 66 straipsnį;
- pripažinti, kad bankrutavusios *SA Wibra België* ir *SRL Wibra België* veiklos perdavimas yra sutartinis įmonės perdavimas, kaip tai suprantama pagal *CCT n° 32 bis du 7 juin 1985 concernant le maintien des droits des travailleurs en cas de changement d'employeur du fait d'un transfert conventionnel d'entreprise et réglant les droits des travailleurs repris en cas de reprise de l'actif après faillite* (1985 m. birželio 7 d. KDS Nr. 32a dėl darbuotojų teisių

išsaugojimo darbdaviui pasikeitus po sutartinio įmonės perdavimo ir dėl darbuotojų teisių, perimtų perėmus turtą po bankroto, reglamentavimo) (MB, 1985 08 09, Nr. 1985800218, p. 11528);

- atsižvelgiant į tai, apskaičiuoti ieškovų patirtą žalą, šiuo pagrindu nustatyti jų reikalavimus bankrutuojančiai SA *Wibra België* dėl žalos atlyginimo ir grąžinti bylą kompetentingam *tribunal de l'entreprise*, kad šis priimtų sprendimą dėl šių reikalavimų įtraukimo į bankrutuojančios įmonės pasyvą (įsipareigojimus);
- priteisti iš *SRL Wibra België* solidariai arba *in solidum*, o jei tai neįmanoma – asmeniškai, apskaičiuotą žalos atlyginimą.

- 17 SA *Wibra België* tvirtina, kad prašymai, grindžiami KDS Nr. 24 dėl kolektyvinio atleidimo iš darbo pažeidimu, kaip ir prašymai, grindžiami KDS Nr. 32a dėl įmonės perdavimo pažeidimu, yra nepagrįsti.

Dėl prieštaravimo, kad trūko tikslios ir konkrečios informacijos apie kolektyvinį atleidimą, ji tvirtina, kad reikia atskirti laikotarpį iki teismo organizavimo procedūros, laikotarpį po šios procedūros ir patį bankrotą.

Ji laikosi nuomonės, kad bankrutavusios SA *Wibra België* ir *SRL Wibra België* sandoris negali būti kvalifikuojamas kaip sutartinis įmonės perdavimas, kaip tai suprantama pagal KDS Nr. 32 a, o perimtų darbuotojų teisės turi būti nagrinėjamos vykstant turto perėmimo po bankroto procedūrai.

- 18 *SRL Wibra België* tvirtina, kad šie reikalavimai nepagrįsti. Pagal 1998 m. vasario 13 d. įstatymo 65 straipsnį bankroto atveju KDS Nr. 24 akivaizdžiai netaikoma.

Ji taip pat teigia, kad ieškovai negali remtis Sąjungos teisės nuostatomis, kad nustatytų darbdavio pareigas; kadangi Direktyva 2001/23 neperkelta į nacionalinę teisę, jos išaiškinimas neturi horizontalaus tiesioginio poveikio.

Ji tvirtina, kad negali būti solidariai su SA *Wibra België* atsakinga už turto ir darbuotojų perdavimo dieną buvusias skolas, nes nagrinėjamu atveju taikytinos KDS Nr. 32 a III skyriaus, o ne II skyriaus nuostatos.

III. Dėl teisės – Darbuotojų atstovų informavimo ir konsultavimosi su jais pareigos kolektyvinio atleidimo iš darbo atveju

- 19 Įvairiose nacionalinės teisės nuostatose yra nustatytos pareigos iš anksto informuoti darbuotojų atstovus ir konsultuotis su jais kolektyvinio atleidimo atveju. Šiomis nuostatomis siekiama išvengti kolektyvinio atleidimo iš darbo, sumažinti arba sušvelninti jo pasekmes, taikant papildomas socialines priemones, teikiant pirmenybę dialogui ir teikiant teisingą, išsamią bei skaidrią informaciją. Šios nuostatos, be kita ko, yra įtvirtintos KDS Nr. 24, į kurią daroma nuoroda 1998 m. vasario 13 d. įstatymo 66 straipsnyje.

- 20 1998 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 98/59/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kolektyviniu atleidimu iš darbo, suderinimo (OL L 225, 1998, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk. 3 t., p. 327) 2 straipsnyje nustatytos darbdavio, ketinančio vykdyti kolektyvinį atleidimą iš darbo, informavimo ir konsultavimosi pareigos.
- 21 2004 m. spalio 12 d. Sprendime *Komisija / Portugalija* (C-55/02, EU:C:2004:605) Teisingumo Teismas išaiškino, kad kolektyvinio atleidimo iš darbo taisyklės taikomos visiems atleidimams iš darbo dėl priežasčių, nesusijusių su darbuotojų asmeniu, pavyzdžiui, dėl bankroto.
- 22 2011 m. kovo 3 d. Sprendime *Claes ir kt.* (C-235/10–C-239/10, EU:C:2011:119) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 98/59 1–3 straipsniai turi būti aiškinami taip, jog jie taikytini įstaigai darbdavei nutraukiant veiklą priėmus teismo sprendimą nutraukti jos veiklą ir likviduoti dėl nemokumo, net jeigu pagal nacionalinės teisės aktus tokiais veiklos nutraukimo atvejais numatyta iškart nutraukti darbo sutartis su darbuotojais. Kol įstaiga, kurios veiklą nurodyta nutraukti ir kuri likviduotina, nenustoja egzistuoti kaip juridinis asmuo, iš Direktyvos 98/59 2 ir 3 straipsnių kylančios pareigos turi būti vykdomos. Pagal šiuos straipsnius darbdaviui priskirtinas pareigas turi vykdyti aptariamos įstaigos valdyba, jeigu ji tebeveikia, nors ir turėdama ribotus šios įstaigos administravimo įgaliojimus, arba įstaigos likvidatorius, jeigu jis perėmė visą šios įstaigos administravimą.

1. Pirmųjų atsakovų, kaip bankroto administratorių, pareigos

- 23 1998 m. vasario 13 d. įstatymo 65 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad minėto įstatymo VII skyrius, susijęs su išankstinio informavimo ir konsultavimosi pareigomis, netaikomas kolektyvinio atleidimo iš darbo vykdant bankroto procedūrą atveju.
- 24 Tokia pareiga bankrutuojančiam darbdaviui aiškiai nenustatyta ir Direktyvoje 98/59.
- 25 Nei pagal Direktyvą 98/59, nei pagal Teisingumo Teismo pateiktą jos išaiškinimą bankroto atveju negalima nustatyti darbdavio išankstinio informavimo ir konsultavimosi pareigų.

Direktyvos neturi tiesioginio horizontalaus poveikio; prieš jas perkeliant į nacionalinę teisę, jos gali būti tiesioginiu asmenų teisių, bet ne pareigų šaltiniu.

- 26 Kadangi vienintelės nuostatos, kuriomis nustatoma informavimo ir konsultavimosi prieš kolektyvinį atleidimą pareiga, bankroto atveju netaikytinos, paskelbus *SA Wibra België* bankrotą negalima nustatyti jokio jos padaryto pažeidimo.
- 27 Taigi, kaip *SA Wibra België* bankroto administratoriai, BA, EP ir RI negali būti laikomi atsakingais už ieškovų prašomą atlyginti žalą, nes jie, eidami šias pareigas, neprivalėjo laikytis kolektyvinių darbo sutarčių, pagal kurias prieš

vykdant kolektyvinį atleidimą surengiama išankstinė konsultavimosi ar taikinimo procedūra.

2. Pirmųjų atsakovų, kaip teismo įgaliotinių, pareigos

- 28 BA, EP ir RI, kaip teismo įgaliotinių, paskirtų vykdant įmonės teisminį reorganizavimą, atsakomybė yra visiškai kitokia.
- 29 Vykdydami šias pareigas, jie derėjosi dėl dalies patronuojančiosios bendrovės *Wibra Nederland [BV]* veiklos ir darbuotojų perėmimo. 2020 m. rugsėjo 21 d. jie sutiko su šios bendrovės pasiūlymu, kuriame buvo numatyta perimti 183 iš 439 darbuotojų.
- 30 Taigi nuo pat derybų su *Wibra Nederland [BV]* pradžios ir vėliausiai 2020 m. rugsėjo 21 d., kai jie priėmė jos pasiūlymą, pirmieji atsakovai žinojo arba turėjo žinoti, kad kolektyvinis atleidimas yra neišvengiamas.
- 31 Kitaip nei bankroto atveju, teismo reorganizavimo atveju informavimo ir konsultavimosi prieš kolektyvinį atleidimą pareigos nėra akivaizdžiai netaikomos. Taigi šios pareigos buvo taikomos įmonei *SA Wibra België*, vykdant jos teisminį reorganizavimą, grindžiamą *tribunal de l'entreprise* 2020 m. liepos 30 d. nutartimi.
- 32 Atitinkamose nacionalinės teisės nuostatose išsamiai atkartojami Direktyvos 98/59 2 straipsnio 3 dalies reikalavimai:

„Kad darbuotojų atstovai galėtų pateikti konstruktyvius pasiūlymus, darbdaviai išankstinių konsultacijų metu:

a) pateikia jiems visą svarbią informaciją ir

b) kiekvienu atveju raštu juos informuoja apie:

i) planuojamų atleidimų priežastis;

ii) darbuotojų, kurie turi būti atleisti, kategorijų skaičių;

iii) paprastai dirbančių darbuotojų kategorijų skaičių;

iv) laikotarpį, per kurį turi būti atleisti numatyti darbuotojai;

v) siūlomus darbuotojų, kuriuos reikia atleisti, atrankos kriterijus, jeigu tokie įgaliojimai darbdaviui suteikiami pagal nacionalinės teisės aktus ir (arba) praktiką;

vi) išeitinių pašalpų apskaičiavimo metodą, išskyrus nacionalinės teisės aktuose nustatytas ir (arba) praktikoje taikomas išeitines pašalpas. <...>“

- 33 SA *Wibra België* tvirtina, kad per savo teismo įgaliotinius konsultavosi su darbuotojų atstovais ir informavo juos apie savo ekonominę padėtį ir numatomus sprendimus. Ji mini įvairius susitikimus, įvykusius prasidėjus teismo reorganizavimo procedūrai.
- 34 Pateiktuose šių posėdžių protokoluose nenurodomos kolektyvinio atleidimo atveju paprastai taikomos pagalbos ir informavimo priemonės.
- 35 Įvairūs SA *Wibra België* pranešimai ir iki bankroto įvykusių įmonės valdybos posėdžių turinys rodo, kad su visuomene konsultuotasi nepakankamai ir nesilaikyta kolektyvinio atleidimo iš darbo procedūros.
- 36 Jokių 1998 m. vasario 13 d. įstatymo 66 straipsnio 1 dalyje numatytų rašytinės komunikacijos įrodymų nėra. 2020 m. spalio 1 d. SA *Wibra België* žinojo arba turėjo žinoti, kad kolektyvinis atleidimas neišvengiamas, nesvarbu, ar šis atleidimas įvyktų priėmus perėmimo pasiūlymą, vykstant teismo reorganizavimo procedūrai, ar, jei šis pasiūlymas būtų atmestas, dėl įmonės bankroto.
- 37 Tai, kad darbuotojų atstovai buvo išklausti 2020 m. spalio 5 d. teismo posėdyje, po kurio, spalio 8 d., buvo paskelbtas bankrotas, nėra pakankamas įrodymas, jog aptariamoms pareigoms buvo įvykdytos.
- 38 Kadangi per teismo reorganizavimo procedūrą pateiktas perėmimo pasiūlymas nebuvo priimtas, darbuotojų atstovai negalėjo numatyti neišvengiamo bendrovės bankroto paskelbimo. Taigi, dėl šios operacijos teisinių aplinkybių darbuotojų atstovai neturėjo galimybės tinkamai ir per pagrįstą laikotarpį užduoti klausimų bendrovės vadovybei.
- 39 Darbuotojai neturėjo aiškios ir pakankamos informacijos apie tai, kas su jais atsitiks. Tuo pačiu metu bendrovė rengėsi restruktūrizacijai; ji negalėjo nežinoti apie kolektyvinį atleidimą iš darbo ir iš to kylančias pareigas.
- 40 Be to, priešingai, nei teigia SA *Wibra België*, tai, kad teismo įgaliotinių užduotis vykdoma „kontroliuojant ir vadovaujant teismui“, neatleidžia jos nuo pareigos informuoti ir konsultuoti. Teismo reorganizavimo procedūra nedaro poveikio bendrovės valdymui, nes verslo valdymu ir toliau užsiima tik jos valdymo organai.
- 41 Atsakovų argumentuose reiškama nuomonė, kad *tribunal de l'entreprise* nenustatė kolektyvinį atleidimą reglamentuojančių taisyklių pažeidimo. SA *Wibra België* sąmoningai apėjo teismo nepritarimą perėmimo pasiūlymui, nes, nepaisydama šio nepritarimo, dalį savo veiklos, patalpų ir darbuotojų perdavė tam tikslui iš anksto įsteigta SRL *Wibra België*, o neperimtus darbuotojus paliko bankroto administratoriaus ir *Fonds de fermeture des entreprises* (Įmonių uždarymo fondas) (taigi, bendruomenės) nuožiūrai.

- 42 Vadinasi, beprasmiška teigti, kad *SA Wibra België* pareigoms buvo taikoma teisminė kontrolė, juolab kad ši kontrolė galiausiai baigėsi teismo įgaliotinių pateikto pasiūlymo atmetimu.

IV. SA Wibra België turto perdavimo SRL Wibra België teisinis kvalifikavimas: sutartinis įmonės perdavimas ar turto perdavimas po bankroto?

- 43 Direktyvoje 2001/23 nustatyti du įmonės perdavimo atveju taikomi darbuotojų apsaugos mechanizmai: pirmuoju atveju perėmėjas perima visus perduodamos įmonės darbuotojus (4 straipsnio 1 dalis); antruoju atveju visos iš perduotų darbo sutarčių kylančios teisės ir pareigos pereina perėmėjui (3 straipsnio 1 dalis).
- 44 Ši direktyva perkelta į Belgijos teisę, visų pirma KDS Nr. 32a. Jos 6 straipsnyje nustatyta, kad jos II skyrius, susijęs su darbuotojų teisėmis pasikeitus darbdaviui po sutartinio įmonės perdavimo, „*taikomas bet kokiam darbdavio pasikeitimui dėl sutartinio įmonės ar įmonės dalies perdavimo, išskyrus [turto perėmimo po bankroto] atvejus. Atsižvelgiant į pirmos pastraipos nuostatas, šioje kolektyvinėje darbo sutartyje perdavimas – tai tapatybę išlaikančio ūkio subjekto perdavimas, šiuo subjektu laikant organizuotą išteklių grupę, siekiančią vykdyti ūkinę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar ši veikla yra pagrindinė, ar papildoma*“.
- 45 Įmonės perdavimas, kaip apibrėžta Direktyvoje 2001/23 ir Kolektyvinėje sutartyje Nr. 32a, apima tris elementus:
- darbdavio pasikeitimą;
 - įmonės ar jos dalies perdavimą;
 - perdavimo pagrindimą sutartimi. Teisingumo Teismas, siekdamas įgyvendinti šios direktyvos tikslą – apsaugoti darbuotojus įmonės perdavimo atveju, sutartinio perdavimo sąvoką aiškino lanksčiai ir nusprendė, kad ši direktyva „*taikoma visais atvejais, kai sutartinių santykių kontekste pasikeičia už įmonės veiklą atsakingas fizinis ar juridinis asmuo, kuris prisiima darbdavio įsipareigojimus įmonės darbuotojams*“ (1988 m. birželio 15 d. Sprendimo *Bork International ir kt.*, 101/87, EU:C:1988:308, 13 punktas).
- 46 Pagal KDS Nr. 32a 7 straipsnį „*Dėl tokio perdavimo perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš perdavimo dieną galiojančių darbo sutarčių, kaip apibrėžta 1 straipsnio 1 dalyje, perduodamos perėmėjui*“.
- 47 8 straipsnyje numatyta solidarioji perdavėjo ir perėmėjo atsakomybė už skolas, susijusias su „*skolomis, egzistuojančiomis perdavimo dieną, kaip tai suprantama pagal 1 straipsnio 1 dalį, ir kylančiomis iš tą dieną galiojančių darbo sutarčių* <...>“.

48 III skyriaus 11 ir paskesni straipsniai susiję su darbuotojų padėtimi turto perėmimo po bankroto atveju. Šiuo atveju, kaip II skyriuje nustatytų taisyklių išimtis, perėmėjui neperduodamos nei perleidimo dieną egzistuojančios bendrovės skolos, nei kartu su perleidėju prisiimama solidarioji atsakomybė.

49 Direktyvos 2001/23 5 straipsnyje taip pat nustatyta:

„Jeigu valstybės narės nenustato kitaip, 3 ir 4 straipsniai netaikomi įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimui, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kurias prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija (kuri gali būti kompetentingos valstybinės valdžios institucijos įgaliotas praktikuojantis nemokumo specialistas)“.

50 Galiausiai, KDS Nr. 102 buvo sudaryta įsigaliojus *Loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises* (2009 m. sausio 31 d. Įmonių tęstinumo įstatymas) (MB, 2009 02 09, Nr. 2009009047, p. 8436), kuriuo buvo sukurtas perdavimo su teismo priežiūra mechanizmas.

51 COVID-19 krizės kontekste įstatymų leidėjas nustatė įvairias pagalbos įmonėms priemones. Tarp jų yra vadinamoji pasirengimo (*pre-pack*) arba „tyliojo bankroto“ procedūra, numatyta *Code de droit économique* (Ekonominės teisės kodeksas) XX.39/1 straipsnio rubrikoje, skirtoje įmonių teisminiam reorganizavimui.

52 Tai yra parengiamasis įmonės reorganizavimo etapas, kurio metu gali būti paskirtas teismo įgaliotinis, siekiant sudaryti taikos sutartį ar kolektyvinę sutartį, kai skolininkas gali įrodyti, kad netrukus ar po kurio laiko iškilis grėsmė įmonės veiklos tęstinumui.

53 Šis pasirengimo teisinis institutas *„iš esmės yra procedūra, kurią sudaro du etapai: pirmasis, paprastai konfidencialus, kurio metu dėl restruktūrizavimo deramasi ir susitariama su įvairiomis arba kai kuriomis susijusiomis šalimis, ir antrasis, kurio metu šis susitarimas įforminamas nemokumo procedūros metu ir kuris iš esmės yra trumpas, nes restruktūrizavimui pasirengiama ir dėl jo susiderama pirmuoju etapu“².*

54 Taigi, Belgijos įstatymų leidėjas siekė derybas dėl reorganizavimo plano reglamentuoti taip, kad jos būtų konfidencialios, be jokio neigiamo viešinimo (*pre-pack* planas)³, bet nepriėmė teisės aktų dėl pasirengimo įmonės perleidimui (*pre-pack*).

² ALTER, C. ir PLETINCKX, Z., „Loi du 21 mars 2021 modifiant le livre XX du Code de droit économique et le Code des Impôts sur les revenus 1992“ („2021 m. kovo 21 d. įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Ekonominės teisės kodeksas XX knyga ir 1992 m. Pajamų mokesčių kodeksas“), *Journal des Tribunaux*, 2021/20, Nr. 6858, p. 367.

³ Parl. dok., sk. 2019–2020, Nr. 1337/004, p. 10.

- 55 2017 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendime *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489) Nyderlandų teisėje taikoma pasirengimo perleidimui procedūra buvo pripažinta prieštaraujančia Direktyvos 2001/23 5 straipsniui. Pasak Teisingumo Teismo, „pagrindinėje byloje nagrinėjama pre- pack procedūra iš tiesų parengta prieš paskelbiant bankrotą ir įvykdyta po jo. Todėl tokia procedūra, iš tikrųjų apimanti bankrotą, gali būti priskiriama prie „bankroto procedūros“ sąvokos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį“ (46 punktas); o „pre- pack procedūros stadija, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, kuri vyksta prieš paskelbiant bankrotą, neturi teisinio pagrindo nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose“ (53 punktas).
- 56 Teisingumo Teismo požiūriu, „dėl šios priežasties ši procedūra vykdoma ne tik prižiūrint teismui, bet, kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos, jai vadovauja įmonės vadovybė: ji veda derybas ir priima sprendimus dėl bankrutuojančios įmonės pardavimo“ (54 punktas). Apibendrinant, „[p]rižiūrimas administratorius ir prižiūrintis teisėjas, nors ir paskirti teismo bankrutuojančios įmonės prašymu, formaliai neturi jokių įgaliojimų. Todėl jiems netaikoma valdžios institucijos priežiūra“ (55 punktas).
- 57 2019 m. gegužės 16 d. Sprendime *Plessers* (C-509/17, EU:C:2019:424) Teisingumo Teismas, remdamasis tapačiais motyvais, patvirtino savo jurisprudenciją: „2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo, visų pirma jos 3–5 straipsniai, turi būti aiškinama kaip draudžianti tokį nacionalinės teisės aktą, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį tuo atveju, kai įmonės perdavimas pradėtas taikant teismo reorganizavimo perduodant su teismo priežiūra procedūrą siekiant išlaikyti visą perdavėjo įmonę ar jos veiklą arba jų dalį, perėmėjui suteikiama teisė pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis pageidauja perimti“.
- 58 2022 m. balandžio 28 d. Sprendime *Federatie Nederlandse Vakbeweging (pre-pack procedūra)* (C-237/20, EU:C:2022:321) Teisingumo Teismas peržiūrėjo savo poziciją byloje, kurioje bankrutuojanti Nyderlandų bendrovė, pasinaudodama pre-pack mechanizmu, savo veiklą perleido dviem naujoms patronuojamosioms bendrovėms ir dalis darbuotojų buvo perimta mažiau palankiomis darbo sąlygomis. Teisingumo Teismas nusprendė, kad „Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta sąlyga, pagal kurią šios direktyvos 3 ir 4 straipsniai netaikomi įmonės perdavimui, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, „kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą“, yra įvykdyta, kai įmonės ar jos dalies perdavimas prieš pradėdant bankroto procedūrą, kuria siekiama likviduoti perdavėjo turtą ir per kurią atliekamas toks perdavimas, yra parengiamas per pre-pack procedūrą, kurios pagrindinis tikslas – per bankroto procedūrą sudaryti sąlygas tokiam veiklą tęsiančios įmonės likvidavimui, kad būtų kuo labiau patenkinti kreditorių viseto interesai ir išlaikoma kuo daugiau darbo vietų, jeigu tokią pre-pack procedūrą reglamentuoja įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatos“

(55 punktas) ir kad „tai, kad įmonės ar jos dalies perdavimą per pre-pack procedūrą prieš paskelbiant bankrotą parengia „prižiūrintis administratorius“, kurį kontroliuoja „prižiūrintis teisėjas“, neprieštarauja tam, kad būtų įvykdoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta trečioji sąlyga“ (65 punktas).

- 59 Šiame sprendime Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog pasirengimo (*pre-pack*) operacijai, kiek ji reglamentuojama įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatomis, taikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnyje numatyta išimtis.
- 60 SA *Wibra België* yra skolinga žalos atlyginimą kiekvienam iš ieškovų dėl to, kad neįvykdė savo pareigų, susijusių su informavimu ir konsultavimusi prieš kolektyvinį atleidimą.
- 61 Vis dėlto, atsižvelgiant į bankrotą, reikės, kad reikalavimai būtų pripažinti priskirtiniais prie bankrutuojančios įmonės išpareigojimų ir kad bankrutuojančios įmonės turto pakaktų faktiškai apmokėti ieškovams.
- 62 Taigi, jei bankrutuojančios SA *Wibra België* ir SRL *Wibra België* įvykdyta operacija bus laikoma sutartiniu įmonės perdavimu, kaip tai suprantama pagal KDS Nr. 32a, antroji bendrovė bus laikoma solidariai atsakinga už pirmosios įmonės prievolės ir už perdavimo dieną egzistavusias skolas, kaip numatyta KDS Nr. 32a 7 ir 8 straipsniuose.
- 63 Vykstant teismo reorganizavimo procedūrai, siūlomas turto perleidimas nepavyko, nes *tribunal de l'entreprise* nusprendė, kad jis prieštarauja KDS Nr. 102 ir Direktyvai 2001/23.
- 64 Nepaisant to, kad teismas atsisakė patvirtinti turto perėmimą, nemokumo procedūros metu teismo įgaliotinių parengtas turto perleidimo planas kitą dieną po bankroto paskelbimo galiausiai buvo įgyvendintas tų pačių įgaliotinių, bet jau kaip bankroto administratorių.
- 65 Atsakovai neginčija, kad kitą dieną po bankroto įvykusio abiejų bendrovių sandorio esmė yra tapati perėmimo pasiūlymo esmei. Vienintelis šių dviejų sandorių skirtumas yra perėmėjo tapatybė, bet, kadangi SRL *Wibra België* yra patronuojančiosios bendrovės patronuojamoji bendrovė, šis faktas neturi jokios įtakos tolesniems veiksams.
- 66 Konkrečiai kalbant, teismo įgaliotiniai priėmė *Wibra Nederland BV* pasiūlymą, susijusį su dalies bendrovės patalpų ir registruotosios buveinės bei viso šiam įsigijimui reikalingo materialiojo ir nematerialiojo turto įgijimu ir 183 iš 439 darbuotojų perėmimu.
- 67 Neabejotina, kad ši operacija turi būti kvalifikuojama kaip pasirengimas (*pre-pack*) įmonės perleidimui, kurio metu perėmėjas gali pasinaudoti Direktyvos 2001/23 5 straipsnyje numatyta leidžiančia nukrypti nuostata, jeigu ši operacija reglamentuojama įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis, kaip nurodyta

2022 m. balandžio 28 d. Sprendime *Federatie Nederlandse Vakbeweging (Pre-pack procedūra)* (C-237/20, EU:C:2022:321).

- 68 Kaip pažymėta doktrinoje, „<...> sprendimu dėl leidimo, kuriuo nesiekama „patvirtinti“ perdavimą socialiniu požiūriu ar kuris neturi tokio poveikio, darbuotojams neužkertamas kelias pasinaudoti savo teisėmis ir jis negali sukelti abejonių dėl paties perdavimo. Taigi, perdavimas prižiūrint teismui daro tokį patį poveikį darbuotojams, kuriems taikoma KDS Nr. 102, kokį sutartinis perdavimas daro darbuotojams, kuriems taikoma KDS Nr. 32a“⁴.
- 69 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nagrinėjamoje byloje sudarytam sandoriui Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta išimtis gali būti taikoma tik tuo atveju, jei jis reglamentuojamas įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatomis.
- 70 Belgijos materialinėje teisėje tokių nuostatų nėra, nes *code de droit économique* XX.39/1 straipsnis yra susijęs su pasirengimo etapu (*pre-pack* planas), o ne su perleidimo etapu (*perleidimo pre-pack*).
- 71 Nagrinėjamos bylos ypatumas toks:
- pirmoji sandorio dalis – pasirengimas perleidimui – vyko prižiūrint teismo įgaliotiniams, kuriuos paskyrė *tribunal de l’entreprise*, vykdydamas teismo reorganizavimo procedūrą, t. y. teisės aktų nuostatomis reglamentuojamą procedūrą;
 - antroji sandorio dalis – turto ir personalo perleidimas – įvyko iškart po to, kai *tribunal de l’entreprise* atsisakė patvirtinti iš pradžių sutartą sandorį, o be to, tai padarė remdamasis pagrindu, susijusiu su darbuotojų teisių apsauga (perėmėjo atsisakymas perimti socialinius išpareigojimus, susijusius su atostoginiais ir metų pabaigos premijomis).
- 72 Dėl to kyla toks klausimas: ar turto perleidimui, kuris buvo parengtas per teismo reorganizavimo procedūrą, vykdomą prižiūrint teisminei institucijai, ir kurią ši institucija atsisakė patvirtinti, taikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnyje numatyta išimtis, jei šis sandoris galiausiai įvyko po atitinkamos bendrovės bankroto?

V. Prejudicinis klausimas

- 73 *Ar 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta sąlyga, pagal kurią šios direktyvos 3 ir 4 straipsniai netaikomi*

⁴ AYDOGDU, R. ir WILDEMEERSCH, J., „L’arrêt Plessers de la Cour de Justice de l’Union Européenne: une condamnation avec sursis de la réorganisation judiciaire par transfert sous autorité de justice“, *JLMB*, 2019, p. 1269.

įmonės perdavimui, kai vykdoma perdavėjo bankroto procedūra ar analogiška nemokumo procedūra, pradėta ketinant likviduoti perdavėjo turtą, netenkinama tuo atveju, jei įmonės ar jos dalies perdavimui pasirengta prieš pradedant bankroto procedūrą, kuria siekta likviduoti perdavėjo turtą, nagrinėjamu atveju – vykdančią teisminio reorganizavimo procedūrą, užbaigtą perleidimo sutartimi, kurią atsisakė patvirtinti kompetentingas teismas ir kuri įgyvendinta iškart po bankroto paskelbimo, netaikant jokios įstatymų ar kitų vidaus teisės aktų nuostatos?

DARBINIS VERTINIMAS